

Jumalateenistus Nõos E, 01.04.24 kell 18.00, II ülestõusmispüha

Lektsioonid: 1Pt 1:18–23; Mt 28:8–15

Jutlus: Ps 73:23–28

Laulud: 102 (1–3); 109 (1–2, 3); 115 (1–2); 119 (1–4)

Ometi jään ma ikka sinu juurde; sa oled haaranud kinni mu paremast käest. Oma nõuga juhata sa mind ja võtad mind viimaks vastu ausse. Kes on mul muu taevas kui sina? Sest sinuga koos olles ei meelita mind miski maa peal. Kuigi mu liha lõpeb ja mu süda ka, siiski oled sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti. Sest vaata, kes sinust eemalduvad, need hukkuvad; sa hävitad kõik, kes reetlikult sinust loobuvad. Aga minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi; Issanda Jumala peale panen ma oma lootuse, et jutustada kõiki sinu tegusid.

Tänane kirjakoht pärineb VT psalmist 73, mis jutustab loo kellestki, kelle tee Jumala armu mõistmise juurde pole olnud kerge. Ta vaatab selles psalmis tagasi oma teekonnale, alustades tõdemusest, et Jumal on tõesti hea Iisraelis neile, kes on puhtad südamest.

Kuid ta jätkab salmis 2: „Aga mina – minu jalad oleksid peaaegu komistanud, mu sammud oleksid kohe libisenud. Sest ma kadestasin hooplejaid, kui ma nägin õelate head käekäiku.“ Ja järgneb kujukas kirjeldus jumalate, enesekindlate ja seetõttu paljude hulgas populaarsete inimeste loomusest ja tegudest.

Pean tunnistama, et tean sellist tunnet ja kadedust hästi. Olen ju ristitud alles 30-aastaselt ja enne seda püüdsin samuti püüda inimeste tähelepanu oma annete ja saavutustega, vahel ka mu enda arvates ainukordsete ideedega. Ja vaatasin aukartusega nende peale, kellel see enne mind oli suurepäraselt õnnestunud.

Mäletan näiteks, et imetlesin eesti soost ameerika kujutavkunstnikku Kalev Mark Kostabit, kelle idee ennast kujutavkunsti maailmas maksma panna oli minu arusaamist mööda umbes järgmine: tuleb oma taieeid võimalikult palju turundada, võita kvantiteediga endale võimalikult suur turuosa ja sellega mõjutada inimesi oma kunsti hindama. Umbes samamoodi mõeldakse arvatavasti ka reklaaminduses: mida rohkem sa ühe toote reklaame meediasse paiskad, seda suurem on tõenäosus, et see toode saab ka populaarseks.

Mina tahtsin selle idee eeskujul luua Eestisse „Hea muusika keskuse“. Eeldus oli mul muidugi väga suureline: olin kindel, et mina tean, milline on hea muusika. Ja kuna ma enda arvates seda teadsin, siis tuli seda teadmist hakata lihtsalt võimalikult palju levitama, nii et minu keskus ja ühtlasi Eesti saaks üle maailma tuntuks ning hea muusika alane haritus maailmas kasvaks. Selline oli minu „äriidee“. Õnneks olin majanduslikult liiga saamatu ja ideeks mu „Hea muusika keskus“ jäigi.

Meie jutlusealuse psalmi loos arutleb minategelane salmides 15j aga edasi: „Kui ma oleksin mõtelnud: Ma tahan kõnelda nõnda nagu nemad; vaata, siis ma oleksin petnud sinu laste sugu. Ma hakkasin mõtisklema, et sellest aru saada, kuid see oli mu meelest vaev...“

Selle koha peal tuleb mulle meelde kadunud poeg Jeesuse tähendamissõnas Lk 15. Ka seal hakkas kadunud poeg pärast oma isalt üsna upsakal moel välja nõutud pärandiosa ära kulutamist endamisi mõtisklema, miks kõik nii halvasti oli läinud ja mida oleks mõistlik selles armetus olukorras ette võtta.

Ent võib arvata, kui suurt vaeva see talt nõudis. Ta oli ju püüdnud oma tarkusest hakkama saada, kuid jõudnud lõpuks välja armetuks seakarjaseks (ühe juudi jaoks eriti rüveda ameti esindajaks!), kus talle ei jätkunud isegi seasööki, et ta saaks oma kõhtu täita. Viimases hädas tuli talle pähe pöörduda tagasi oma isa juurde, kes talle ehk sulasena tööd annaks, et ta ei peaks nälga surema. Oma pojaseisust ta tagasi saada ei lootnudki.

Ka meie jutlusealuse psalmi minategelane märgib ära oma vaevade murdepunkti. Salmis 17 ta ütleb: „...kuni ma sisenesin Jumala pühadesse paikadesse ja mõistsin nende [jumalapilkajate] otsa.“

Kadunud poeg sümboliseerib Jeesuse tähendamissõnas patust hinge, kes on Jumalast kaugele läinud. Ja temal tuleb mõte Jumala juurde tagasi pöörduda, teisisõnu, pöörduda samuti tagasi pühadesse paikadesse.

Ka mind juhtis Jumal mu 30. eluaasta künnisel Jumala pühadesse paikadesse. Hakkasin Tartu Ülikoolis õppima usuteadust. Algul kindlasti omaenese lõbuks. Kuid hiljem sain aru, et Jumal tõmbas mind sedakaudu endale järjest lähemale. Kohtusin oluliste inimestega, kes mind sellel Jumala juurde pöördumise teel julgustasid. Ja jõudsingi lõpuks välja Jumala pühadesse paikadesse, kirikusse ja kogudusse.

Meie psalmi minategelane võtab enne meie kirjakohta algust, salmides 21j kokku oma kannatused Jumalast eemalviibijana: „Kui mu süda oli täis kibedust ja mu neerudes olid pisted, siis ma olin sõge ega teadnud midagi; ma olin nagu loom su ees.“ See loomasarnane olemine tähendab võib-olla seda, et inimene mõtleb ainult käesoleva hetke peale: mida süüa, mida juua ja kuidas välja magada. Aga pikemat vaadet elule tal pole, kõnelemata sellest, mis tuleb pärast seda elu.

Ka kadunud poeg oli oma esivanemate Jumala ees nagu loom: tal oli suur viletsus ja ta mõtles ainult sellele, kuidas saaks kõhu täis. Ja ega minagi oma noore inimese suureliste ideedega loomast parem polnud: ka mind huvitas ju ikkagi see, kuidas oma ego siin ja paregu paremini maksma panna.

Kuid nüüd algabki selles meie kõnealuses psalmis meie kirjakoht. Salmides 23j on kirjas, nagu juba algul loetud: „Ometi jään ma ikka sinu juurde; sa oled haaranud kinni mu paremast käest. Oma nõuga juhata sa mind ja võtad mind viimaks vastu ausse.“ Ka kadunud poeg jõudis pühadesse paikadesse tagasi ainult seetõttu, et Issand haaras tema käest kinni. Ja ka mina jõudsin 30-aastaselt Jumala juurde ainult seetõttu, et Jumal haaras mu käest kinni.

Hea on elus liikuda Jumala nõu järgi. Õp 8:14 ütleb isikustatud jumalik Tarkus: „Mul on nõu ja kordaminek, ma olen mõistus, mul on võimus.“ Seda teab hästi ka apostel Paulus, kes ütleb 1Kr 3:19: „Jumala juures on ju praeguse maailma tarkus narrus.“ Seepärast tasub elus käia Jumala nõu järgi. Miks? Sest, nagu psalmist üteb, võtab Jumal tema nõu järgija viimaks vastu ausse.

Kommentaatorid pole ühte meelt selle osas, kas see au, kuhu Jumal Tema nõu järgija viimaks võtab, on siin maailmas või igavikus. VT kontekstis oleks tõenäoliselt õige esimene, kuid kristlikus tõlgenduses ikkagi teine.

Muidugi, ka kristlikus maailmas on õpetusi, mis julgustavad Jumala nõu järgima seetõttu, et Jumal kingib sellisele inimesele kõike head juba siin elus. Tavaliselt nimetatakse sellist lähenemist eduteoloogiaks või eduevangeeliumiks. Kuid sellise lähenemise vastu kõneleb tegelikkus ise: Jumala nõu järgimine pole lihtne teekond, sest ka seal on kannatusi ja läbikukkumisi. Edu kõrval tuleb arvestada ka ebaeduga.

Siiski ei heiduta need ajutised tagasilöögid inimest, kelle paremast käest Jumal on kinni haaranud. Meie psalmistist minategelane kinnitab salmides 25j: „Kes on mul muu taevas kui sina? Sest sinuga koos olles ei meelita mind miski maa peal. Kuigi mu liha lõpeb ja mu süda ka, siiski oled sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti.“

Kui sain 30-aastaselt kristlaseks, hakkasin tihti mõtlema millelegi sarnasele: nimelt, et Jumal on mu südame kalju. Raskused ja kannatused võisid tulla, kuid tundsin, et ma ei upu neisse kunagi ära: alati on all kaljune, tugev põhi millele saab toetuda. Pikapeale sain aru, et see kalju ongi Jeesus Kristus, kes ei lase raskustesse ja kannatustesse uppuda.

Kõneldes Jumalast kui südame kaljust ja inimese osast, liiguvad mõtted ka kahele jüngrile Lk 24. peatükis, kelle peale II ülestõusmispühäl ikka mõeldakse. Need kaks jüngrit olid pärast Jeesuse ristilöömist ja surma teel Jeruusalemmast Emmause poole, kui nendega liitus ülestõusnud Jeesus, keda nad aga ära ei tundnud.

Kui nad siis Jeesusega, kes oli neile sel hetkel veel tundmatu, Emmausse jõudsid, ütlesid nad võõrale: „Jää meie juurde, sest õhtu jõuab ja päev on juba veeremas!“ Seejärel aga, kui Jeesus leiba murdis, nad ta ära tundsid ja Jeesus nende silmist kadus, ütlesid nad üksteisele: „Eks meie süda põlenud meie sees, kui ta teel meiega rääkis ja meile kirju selgitas?“

Nõnda olid jüngrid oma südames juba varem taibanud, et see kes nendega koos teed käib, on Jeesus, kuid nende mõistus takistas neid teda ära tundmast. Siiski ei lubanud nende süda neil kummalist teekäijat ära saata, vaid nad palusid tal nende juurde jääda.

Kas ei võiks siit teha järeldust, et kui Jumal on juba meie juures, võib-olla isegu juba meie sees, siis muutuvad meie väärtushinnangud ja meie, olemata veel n-ö teadlikult Jumala omad, liigume siiski õiges suunas. Psalmist ütleb salmides 27j: „Sest vaata, kes sinust eemalduvad, need hukuvad; sa

hävivad kõik, kes reetlikult sinust loobuvad. Aga minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi; Issanda Jumala peale panen ma oma lootuse, et jutustada kõiki sinu tegusid.“

Pärast oma usutee algust 30-aastaselt hakkasin ma mh aru saama, et inimese elu sisu võibki olla Jumala imeliste tegude jutustamine. Seda võib muidugi teha eri viisidel, protestantliku tööetika raames kasvõi igapäevast tööd tehes. Kuid selle eest ei peagi palka saama, see on olemuslikult n-ö amet ilma palgata. Ja kui siinjuures saab ka palka, siis on see ainult boonuseks.

Kogu selle uue perspektiivi ja elu mõtte eest tuleb tänulik olla meie Issandale Jeesusele Kristusele, kes kannatas ja suri meie, patuste eest. Kuid kes tõsis kolmandal päeval surnuist ja elab, et meigi elaksime!

Aamen.